

LAKIVALIOKUNTA

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren 4 luvun 48 §:n muuttamisesta

Takuusäätiö on sosiaalialan järjestö, joka ehkäisee ja ratkaisee kotitalouksien talous- ja velkaongelmia. Säätiö tarjoaa ihmisille palveluita, kouluttaa ammattilaisia ja vapaaehtoisia sekä kehittää ja vaikuttaa. Takuusäätiö on voittoa tavoittelematon ja sen palvelut ovat maksuttomia.

Takuusäätiö kiittää kutsusta tulla kuultavaksi lakivaliokuntaan.

Suojaosuuden määrä vaikuttaa ulosottovelallisen taloudelliseen selviytymiseen

Vaikka esimerkiksi ruoan ja sähkön hinnoissa on ollut havaittavissa hienoista laskua, asumiskustannusten nousu on osin vasta realisoitumassa vastike- ja vuokrankorotusten tullessa voimaan. Taloyhtiö- ja asuntolainojen korot ovat mahdollisesti asettumassa, mutta niiden poikkeuksellisen nopea nousu on haastanut asuntovelallisten velanmaksukykyä tai heikentänyt muuta ostovoimaa.

Suojaosuuden esitetty säilyttäminen indeksikorotettuna nykyisellä, väliaikaisen sääntelyn tasolla jättää isolle osalle ulosottovelallisia enemmän väljyyttä talouteen ja siten parantaa toimeentuloa. Nykyisessä taloustilanteessa voi myös ostovoiman ylläpitämisellä olla positiivisia vaikutuksia talousnäkymiin. Tässä vaiheessa suojaosuuden korotuksen hyödyt eivät kuitenkaan kohdistu tasaisesti kaikkiin tuloluokkiin. Esityksen mukaan suojaosuuden korottaminen voi vähentää tarvetta toimeentulotukeen ulosmittauksen takia, mikä on toivottava kehityssuuntaus.

Suojaosuuden nostolla on myös epäsuotuisia vaikutuksia

Suojaosuuden nostaminen jättää osan ulosottovelallisista kokonaan ulosmittauksen ulkopuolelle, mikä jo yksinään lisää maksuhäiriömerkintöjen määrää kuten esityksessäkin on todettu. Maksuhäiriömerkintöjen merkittävä kasvu aiheuttaa haasteita velallisille, koska luottotiedoilla on vaikutusta moneen arkiseen asiaan. Esimerkiksi Takuusäätiön pienlainaa haetaan laskurästien ja velkojen maksuun, jotta välttyttäisiin maksuhäiriömerkinnöiltä tai saataisiin merkintä nopeasti pois luottotiedoista. Käytännössä maksuvaikeuksia yritetään ratkaista uudella luotolla, mikä ei useinkaan ole kestävä ratkaisu.

Suojaosuuden nostaminen vaikuttaa myös mahdollisuuksiin saada kohtuuehtoista luottoa. Luotonmyöntäjä on velvollinen selvittämään luotonhakijan mahdollisuus selviytyä velan maksamisesta. Luottokelpoisuutta arvioitaessa otettaneen myös huomioon, voidaanko maksamatta jäävää luottoa käytettävissä olevien tietojen perusteella periä ulosoton kautta. Käytännössä tämä heikentää pienituloisten ja heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien henkilöiden mahdollisuutta saada luottoa, erityisesti kohtuuhintaista luottoa. Ulosottokelpoisuus määrittää luottokelpoisuuden alarajan.

Suojaosuuden nostaminen pitkittää velanmaksua, mikä nostaa siitä aiheutuvia kustannuksia. Tällä on iso merkitys niille velallisille, jotka maksavat velkansa kokonaan ulosoton kautta. Takuusäätiön neuvontapalveluihin on otettu aiempaa enemmän yhteyttä sen takia, että ulosotto on ilmoittanut esimerkiksi omistusasunnon realisointiaikeista tulon toistuvaisulosmittauksesta huolimatta. Tämän tiedon valossa näyttää siltä, että useammat vapaakuukaudet ja korkeampi suojaosuus lisäävät mahdollisen varallisuuden realisointeja.

Tarvitaan lisää taloustaitoja vahvistavaa tietoa ja ratkaisuja ylivelkatilanteisiin

Jotta mahdollisimman moni välttyisi maksuvaikeuksilta ja osaisi tehdä omassa taloudessaan kestäviä valintoja, tarvitaan taloustaitoja vahvistavaa tietoutta. Koulujen kautta oppia pyritään jakamaan nuorille, mutta aikuisväestö on vaikeammin tavoitettavissa. Tähän on vielä haettava keinoja.

Tavoitteeksi tulisi ottaa, että ylivelkaantuneet henkilöt eivät ole ulosotossa vuosia, vaan heidät ohjattaisiin selvittämään mahdollisuuksiaan saada jokin ratkaisu ja ulospääsy velkavaikeuksista. On tärkeää varmistaa, että nykyisillä tukea ja ratkaisuja tarjoavilla tahoilla kuten talous- ja velkaneuvonta, sosiaalinen luototus ja Takuusäätiö on riittävät toimintaedellytykset ja resurssointi tuottaa palveluja. Velkatilanteesta selviämisellä on suuri merkitys velalliselle itselleen ja hänen perheelleen, mutta myös laajempaa yhteiskunnallista vaikutusta.

Takuusäätiö sr.

Juha Pantzar
toimitusjohtaja

Minna Backman
lakimies